

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

AFRIKAANS HUISTAAL V1

NOVEMBER 2008

PUNTE: 70

TYD: 2 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 11 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit AFDELING A, B en C.
AFDELING A: Kyk- en Leesbegrip (VRAAG 1)
AFDELING B: Opsomming (VRAAG 2)
AFDELING C: Taal (VRAAG 3)
2. Beantwoord AL die vrae.
3. Begin elke afdeling op 'n nuwe bladsy.
4. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.
5. Nommer in die middel van die bladsy en laat 'n reël oop tussen jou antwoorde.
6. Gee besondere aandag aan spelling en sinsbou.
7. Skryf netjies en leesbaar met blou ink.

AFDELING A: KYK- EN LEESBEGRIP**VRAAG 1: REDAKTEURSBRIEF, ADVERTENSIE EN SPOTPRENT**

Lees die onderstaande tekste en beantwoord die daaropvolgende vrae.

REDAKTEURSBRIEF**Vat die voetpad**

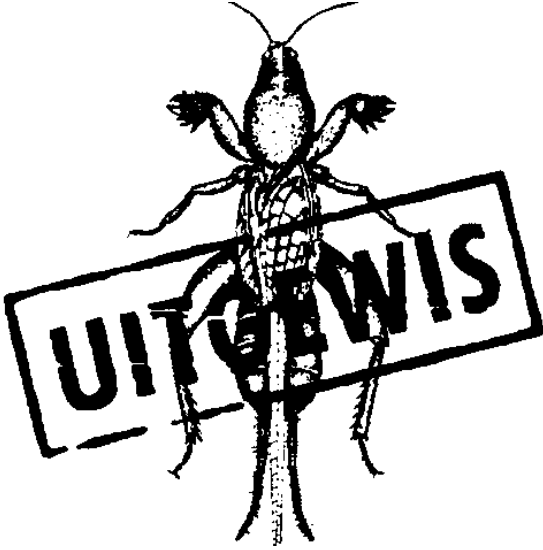
1. Een van die redes hoekom dit lekker is om by *Weg* te werk, is omdat ons nie hoef te wroeg waarom om te skryf nie. Ons glo ons is net soos ons lesers – gewone mense wat van lekker vakansies hou. Oor party onderwerpe het ons nooit gewonder of geredekawel nie.
2. Soos oor stap. Ja, man, voetslaan.
3. Ek dink dis omdat *Weg* 'n tydskrif is vir mense wat oor twee dinge passievol is: reis en die natuur. Waar kry jy nou 'n suiwerder vorm van reis as stap? Kan 'n mens op enige ander manier nader aan die natuur kom?
4. Dis hoekom ons besluit het om 'n groot deel van hierdie uitgawe aan voetslaan te wy. En moenie bekommerd wees nie; dis nie net gemik op ouens wat elke jaar 'Die Vis' gaan stap en stapstewels uit Italië dra nie.
5. Die feit is, as jy vir Mietsie, die malteser, twee keer 'n week 'n draai laat loop op Tafelberg of in die Melville-koppies se reservaat, dan is jy 'n stapper.
6. Selfs al het jy vyftien jaar laas daardie Karrimor-rugsak gebruik, bly jy 'n stapper. Jy kan selfs daarop aandring dat jy 'n voetslaner is (wat bloot 'n langerige blaaskans geneem het).
7. Hoe moeilik is dit nou om jou waterbottel op te diep en weer te begin? Stap het mos nie 'n aftree-ouderdom nie!
8. Daar is baie redes om te begin of weer te begin. Behalwe dat dit goed vir jou hart en longe is, gaan dit jou kop ook skoonkry, want daar is min dinge wat jou so heeltemal uit jou stresvolle beroepswêreld verwyder soos 'n staptog. Ek wed jou dat jy meer ontspanne en uitgerus gaan terugkeer van vyf dae deur die Tsitsikamma as twee weke op 'n strand in die Seychelle.
9. 'n Ander goeie rede om te stap, is dat jou kinders jou ewig dankbaar sal wees (selfs al sê hulle dit nie).
10. Ek onthou elke dag wat ek saam met my pa op die Broodboom- en die Fanie Botha-roete en in die Drakensberge gestap het. Ek onthou hoe die gras in die Olifantsrivier-canyon ruik en hoe ek geswoeg het teen die opdraandes op die Fanie Botha. En ek onthou hoe soet die water by die Tugela se oorsprong smaak en hoe ek saam met my pa op die rantjie van die Amfiteater gestaan en die wêreld bekyk het.
11. Ons het ons lesers en ook 'n paar ou stapjakkalse wat al baie spore gelos het, gaan vra hoe hulle stap.
12. Pak jou sak!

[Verwerk uit: *Weg*, Augustus 2007]

- 1.1 Verklaar die woord 'wroeg' (paragraaf 1). (1)
- 1.2 'Ek dink dis omdat Weg 'n tydskrif is vir mense wat oor twee dinge passievol is' (paragraaf 3). Dui aan of hierdie stelling 'n feit of 'n mening is en motiveer jou antwoord. (2)
- 1.3 Waarna presies verwys 'Die Vis' in paragraaf 4? (1)
- 1.4 Verduidelik in jou eie woorde wat 'Stap het mos nie 'n aftree-ouderdom nie!' (paragraaf 7) beteken. Skryf EEN sin. (1)
- 1.5 Herlees paragraaf 9 en 10. Waarom sal kinders hul ouers ewig dankbaar wees as hulle saam gaan stap? Skryf EEN sin. (1)
- 1.6 Na watter soort stappers verwys 'ou stapjakkalse' in paragraaf 11? (1)
- 1.7 Wat is die geïmpliseerde betekenis van die twee verskillende tydverwysings in paragraaf 8? Skryf EEN sin. (1)
- 1.8 Wat is die doel van hierdie redakteursbrief? Skryf EEN sin. (1)
- 1.9 Om watter rede het die redaksie besluit om hierdie uitgawe aan voetslaan te wy? Skryf EEN sin. (1)
- 1.10 Beskryf die tipe trant en evalueer die gepastheid van die trant waarin die redakteursbrief geskryf is, in 'n sin. (2)

EN

ADVERTENSIE **FIGUUR 1.1**

*Die Molkriek
(Gryllotalpa)*

**Vertrou Baythroid vir uitstekende
molkriekbeheer**

Baythroid* vloeistof is 'n snelwerkende insekdoder met nawerking wat molkrieke in jou grasperk vir tot tien dae lank sal beheer. Baythroid* vloeistof is met sukses getoets op verskeie ornamentele plante, vrugte, groente en grasperke om 'n wye reeks insekte te beheer.

Baythroid*. Naas uitwissing die oplossing.

Beter Wetenskap. Beter Resultate.

[Verwerk uit: *Huisgenoot*, Julie 2007]

- 1.11 Die illustrasie in die advertensie kom uit 'n Lewenswetenskapshandboek. Gee 'n bewys wat dit bevestig. (1)
- 1.12 Waarom sou 'n mens kan sê dat die rubberstempel 'UITGEWIS' oor die figuur van die molkriek ironies is? (1)
- 1.13 Watter TWEE voordele hou die gebruik van Baythroid in? (2)
- 1.14 Verklaar die funksie van die asterisk (*) by die woord Baythroid in die advertensie. Skryf 'n volsin. (1)

- 1.15 Is Baythroid net geskik om molkrieke te beheer? Motiveer jou antwoord met 'n aanhaling uit die advertensie. (2)
- 1.16 Watter tegniek gebruik die kopiéskrywer in die slagspreuk: '*Beter Wetenskap. Beter Resultate*' om die goeie gehalte van die produk te beklemtoon? (1)
- 1.17 Daar bestaan ernstige konflik tussen natuur (bewaring) en menslike behoefte. Voer 'n argument waarin jy jou standpunt oor die saak kortliks in DRIE sinne stel. (3)

EN

SPOTPRENT

[Verwerk uit: Beeld, 30 Julie 2007]

- 1.18 Die onderwyser sê dat Jannie onbevredigend vorder. Wat lei Jannie daaruit af? (1)
- 1.19 Waarom gebruik die onderwyser versagterende terme soos: '*Verbeterde prestasie wat nodig is vir progressie*'? (1)
- 1.20 Hoe word Jannie se reg op privaatheid aangetas? (1)
- 1.21 Waarmee word daar in die spotprent gespot? (2)
- 1.22 Wat bedoel die streepkat met '*Nou praat hy Grieks*'? (1)
- 1.23 Noem EEN aspek van die nuwe kurrikulum wat jy waardeer. (1)

[30]

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B: OPSOMMING**VRAAG 2**

Lees die onderstaande huldeblyk aan oudpresident Mandela en maak 'n opsomming van wat hy vir die wêreld beteken. Skryf EEN paragraaf met SEWE volsinne. Jy mag nie meer as 80 woorde gebruik nie. Dui die aantal woorde wat jy gebruik het, aan.

Oudpresident Nelson Mandela het die verpersoonliking geword van iets waarsonder geen mens kan lewe nie: hoop.

Só sê prof. Willie Esterhuyse, Stellenbosse akademikus en politieke ontleder. 'Mandela en sy nalatenskap is een groot, kragtige metafoor van hoop.'

Volgens prof. Fatima Meer, struggle-veteraan en skrywer van 'n biografie van Mandela, sal hy eendag onthou word soos wat Albert Einstein destyds vir Gandhi onthou het: 'Die tyd sal kom wanneer ons diep geroer sal wees dat so 'n man die aarde kon bewandel.'

Hy was bereid om op te staan in 'n wêreld wat sy waardes vergeet het, sê Meer. 'Hy het die morele krag geword waarvoor die wêreld gesoek het.'

Vandag is Mandela steeds 'n 'boodskapper van hoop en versoening', voeg prof. Siphon Seepe, politieke ontleder, by. 'Hy kan nog steeds 'n baie betekenisvolle rol speel deur daardie sin van hoop te gee waarvoor hy bekend is. Hy is 'n simbool van die oorwinning van die menslike durf teen lyding en onderdrukking.'

'Hy simboliseer dit vir alle Suid-Afrikaners, ongeag hul agtergrond.' Die dag toe hy as 'n vry mens uit die tronk gestap het, het wit mense ook politieke vryheid geword, sê Esterhuyse.

'n Belangrike deel van sy erfenis vir Suid-Afrika en die wêreld is die kuns van 'fyn luister en dan praat', sê Achmat Dangor, bekroonde skrywer en voorsitter van die Nelson Mandela-kinderfonds. 'Toe hy in die tronk was, het hy geen ander keuse gehad as om te luister nie. Hy moes ook onderhandelinge doen waar hy na baie antagoniste moes luister.'

Volgens Seepe kon Mandela dit destyds regkry om na sy teenstanders te luister 'omdat hy geglo het hulle het 'n bydrae om te maak'.

'Hy het begryp demokrasie beteken mense is deelnemers – nie toeskouers en omstanders nie.'

Wat Mandela so merkwaardig maak, is dat sy lyding in die tronk hom nie verblind het nie, sê Seepe. 'Soms moet 'n mens in die dieptes van ontneming gedompel word om bo dit uit te styg.'

Die manier hoe hy sy tronkstraf uitgedien het, 'het gewys dat hy grootsheid binne hom het', voeg Meer by.

Selfs toe hy as oorwinnaar uit die stryd getree het, het hy die bykans bemenslike reggekry: om geen bitterheid teenoor sy onderdrukkers te koester nie.

'Sy vermoë om te vergewe en die bitterheid agter te laat, is sy nalatenskap.'

[Verwerk uit: *Beeld*, 18 Julie 2007]

TOTAAL AFDELING B: 10

AFDELING C: TAAL**VRAAG 3**

Lees die volgende tekste en beantwoord die daaropvolgende vrae.

Vlermuise laat slimmes kopkrap

1. Wetenskaplikes krap kop oor die oorsaak van die byna 1 000 Angolese losstertvlermuise (*Mops condylurus*) wat onlangs in die Letaba-ruskamp in die Krugerwildtuin gevrek het.
2. Prof. Bob Swanepoel, 'n kenner van virusse, het Dinsdag gesê wetenskaplikes is hard op soek na die oorsaak van die 'buitengewone gebeurtenis' toe sowat 1 000 vlermuise 'n week gelede dood is.
3. Volgens hom het hy heel eerste na die moontlikheid gekyk of hulle nie dalk vergiftig is of weens die besondere koue omgekom het nie.
4. Onstelde lesers het *Beeld* gebel en vertel van die gru-vonds waarop hulle in die ruskamp afgekom het.
5. Mnr. Bertie Stavast van Pretoria het gesê: 'Ek was baie geskok en sal graag wil weet wat die vrekte veroorsaak het.'
6. Amptenare het oral in die ruskamp karkasse opgetel. Meer as 500 is in die linnekamer gekry.
7. Swanepoel en sy span se hulp is later ingeroep. Hulle het op skelette afgekom wat in die werkers se huise gehang het.
8. Dit lyk nie na 'n bekende virus wat die vlermuise aangeval het nie.
9. Waarvan Swanepoel wel byna seker is, is dat die virus wat die vlermuise aangeval het, nie skadelik vir mense of ander spesies is nie. 'Ons hou egter die situasie dop,' het hy gesê.

[Verwerk uit: *Beeld*, 2 Augustus 2007]

- 3.1 Gee EEN woord vir "'n kenner van virusse' (paragraaf 2). (1)
- 3.2 Tot watter woordsoort behoort 'oorsaak' (paragraaf 2)? (1)
- 3.3 Skryf die stam van 'vergiftig' (paragraaf 3) neer. (1)
- 3.4 Maak 'n sin met die homofoon van 'vonds' (paragraaf 4). (1)
- 3.5 Skryf die woord wat in paragraaf 4 foutief gespел is, korrek neer. (1)
- 3.6 Skryf mnr. Bertie Stavast se woorde in paragraaf 5 in die indirekte rede. Begin met: Mnr. Bertie Stavast ... (1)

- 3.7 Skryf die trappe van vergelyking vir '*graag*' (paragraaf 5) neer. (2)
- 3.8 Skryf die eerste sin in paragraaf 6 oor in die lydende vorm. (1)
- 3.9 Vorm 'n veelvoudige sin deur die twee sinne van paragraaf 6 saam te voeg. (1)
- 3.10 Gee 'n sinoniem vir '*skelette*' in paragraaf 7. (1)
- 3.11 Brei die sin in paragraaf 8 uit deur 'n bywoordelike bepaling. Skryf die sin neer en onderstreep die bywoordelike bepaling wat jy bygevoeg het. (1)
- 3.12 Skryf Swanepoel se direkte woorde in paragraaf 9 oor in die gebiedende wyse. (1)

EN

Jy word yskoud. Jou hart klop in jou keel. Jy hou asem op.

1. *Dis groot pret op 'n tuimeltrein, maar beslis nie waar dit jou versekering aangaan nie.*
2. *Dit is waarom jy Mutual & Federal nodig het – die versekeraar met 'n reputasie vir*
3. *eerlike eisbetaling in 'n kits. Wanneer jy dus jou motor- en huishoudelike versekering*
4. *reël, kies 'n gehaltepolis van Mutual & Federal en ervaar ons puik diens sodat jy*
5. **die lewe kan geniet.**

- 3.13 Gebruik die homoniem van '*hart*' (opskrif) figuurlik in 'n verhelderende sin. (1)
- 3.14 Kies uit die volgende moontlikhede van woordeskatuitbreiding watter een werksaam was by die vorming van die woord '*tuimeltrein*' (reël 1). Skryf die korrekte antwoord neer. (1)
- Kontaminasie
  - Toutologie
  - Analogie
  - Klinkerwisseling
- 3.15 Gee die intensiewe vorm vir '*nodig*' in reël 2. (1)

- 3.16 Al die (motor) van die vliegtuig is in 'n werkende toestand. Gee die korrekte meervoud van '*motor*'. (1)
- 3.17 Verander die werkwoord '*ervaar*' (reël 4) in 'n selfstandige naamwoord en gebruik dit in 'n verhelderende sin. (1)
- 3.18 Gebruik 'n leesteken aan die einde van reël 4 om 'n spanningsvolle oorgang na reël 5 te skep. Skryf slegs die sinsgedeelte '*en ervaar ons puik diens sodat jy*' met die leesteken neer. (1)

ENVerseker vir seker

Absa Makelaars en die ATKV loop al 'n lang pad saam.

Daarom is die ATKV-lede geregtig op Absa Makelaars se *allerbeste* diens en produkte.

Vanjaar behels dit 'n dubbeldoor-aanbod:

Prima premies vir korttermynversekering waarmee ATKV-lede hul huishoudelike besittings, voertuie en ander waardevolle artikels teen verlies en skade kan verskans.

Finansiële voorsorg wat ATKV-lede gemoedsrus vir die jare vorentoe gee.

**Benut ons voorkeurgeriewe vir
ATKV-lede.**

- 3.19 Gebruik '*vir seker*' (in die kop van die advertensie) in 'n verhelderende sin. (1)
- 3.20 Waarvoor staan die afkorting ATKV? (1)
- 3.21 Gee 'n antoniem vir '*waardevolle*'. (1)
- 3.22 Gee die verkleining van '*besittings*'. (1)

- 3.23 Die HAT verwys: ver-skans' ww. (-) 1 Wegsteek agter skanse; skuil agter; versterk met skanse: *Die vyand se leër is goed verskans.* 'n *Stelling, stad verskans.* Ook fig.: *Verskanste artikels van 'n grondwet,* wat alleen deur spesiale maatreëls, bv. met 'n tweederdemeerderheid van die Parlement, gewysig kan word. 2 (fig.) Beskerming soek: *Hy verskans hom agter sy leuens. Jou agter jou lessenaar verskans.* [Uit: HAT, 2005]

- 3.23.1 Watter woordeboekbetekenis van 'verskans' is in die advertensie van toepassing? (1)
- 3.23.2 Skryf net die lettergreep neer wat by die uitspraak van die woord 'verskans' beklemtoon word. (1)
- 3.23.3 Wat is die woordsoortlike funksie van die premoreem ver- in 'verskans'? (1)

EN

[Verwerk uit: *Die Burger*, 7 Julie 2007]

- 3.24 Gee die denotasie van 'vonk' in praatborrel 3. (1)
- 3.25 Watter konnotasie heg Seppie se vrou aan 'die vonk'? (1)
- 3.26 Verbeter die taalfout in: 'Sy duld geen grappies.' Skryf die volledige sin oor. (1)
- 3.27 Watter woord in die strokie dui die gevoel van nostalgie aan? (1)

[30]

TOTAAL AFDELING C: 30

GROOTTOTAAL: 70